

"ÜLKEMİZDE CANLI HAYVAN SAYISI ARTTIKÇA, DIŞA BAĞIMLILIK KENDİLİĞİNDEN AZALACAK"

SETBİR

Kırmızı et sektöründe yaşanan sorunlara ilişkin SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı Tank Tezel'in görüşlerini aldık. Türkiye'de kırmızı et üretimini ve tüketimini artırmak için öne çıkan sorunların başında, girdi temini ve tedarik konusunun geldiğini söyleyen Tezel, "Ülkemizde kırmızı et üretimine yönelik hayvan materyali teminindeki strateji, mevcut sığır, koyun ve keçi varlığımızın değerlendirilmesi ve verimlerinin artırılması şeklinde olmalıdır." dedi.

Tarım Türk: Türkiye'de kişi başı kırmızı et tüketim ortalaması ve yıllık kırmızı et üretim miktarı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Tarik Tezel: Türkiye'de yılda 1 milyon 173 bin ton kırmızı et üretilmektedir. Dünyadaki -domuz hariç- toplam kırmızı et üretiminin %1,5'u Türkiye'de gerçekleşmektedir. AB'deki üretim ile kıyaslandığında ise bizim üretimimiz, onların üretiminin %14'ü seviyesindedir.

Kırmızı et tüketim verilerine bakacak olursak, kişi başı yıllık -domuz hariç- kırmızı et tüketimi ABD'de 36 kg, AB'de 18 kg iken Türkiye'de 15 kg'dır. Hedefimiz gelişmiş ülkelerin kişi başı yıllık kırmızı et tüketim miktarı olan 21 kg'a ulaşmaktır.

T. Türk: Dengesiz bir seyir izleyen kırmızı et fiyatlarını etkileyen unsurlar neler?

T. Tezel: Serbest piyasa ekonomisi kuralları içinde fiyatı belirleyen unsurun arz ve talep olduğu ve talep tarafında önemli bir artış olmadığı dikkate alındığında, sorunun kaynağı olarak kırmızı et arzının yetersizliği görülmektedir.

Ülkemizdeki besilik dana arzının talebi karşılayamamasından ve besilik dana ithalatının zamanında ve gerekli miktarda yapılamamasından dolayı fiyat artışı kaçınılmaz olmuştur.

Tank Tezel
SETBİR Yönetim Kurulu Bşk.

Gıda fiyatları serbest piyasa koşulları altında arz ve talebe göre oluşmakla beraber kırmızı et için tek bir fiyattan bahsetmek çoğu zaman mümkün olamamaktadır. Bir taraftan kayıt dışılığın etkisi diğer taraftan arz/talep dengesinin oluşmasını etkileyebilen faktörlerin çokluğu nedeni ile fiyatlar her zaman serbest piyasa ekonomisi kurallarına uygun oluşmuyor. Değer zincirinde halka sayısının fazlalığı, canlı hayvan ve kırmızı et üretiminin gerek kesimhane operasyonu safhasında ve gerekse toptan ve perakende et ticaretinde standardizasyon eksikliği, çoklu fiyat yapısına sebep olmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak gelişmiş ülkelerde gördüğümüz vadeli işlemlerin ülkemizde mümkün olmaması da fiyat istikrarı açısından yaşadığımız başka bir eksiklik, olumsuzluk olarak değerlendirilebilir.

Türkiye'nin sahip olduğu yağış rejimi, fiziki ve coğrafi yapı nedeniyle mera ve otlak imkânlarımız kısıtlıdır ve genellikle kapalı sistem besi yapılmaktadır ve bu durum yemleme maliyetlerini artırmaktadır. Büyükbaş hayvancılık işletmelerimizin büyük çoğunluğu alt yapısı yeterli olmayan küçük işletmeler şeklindedir, otomasyon ve mekanizasyon imkânı kısıtlıdır ve çalışanlarının eğitimi de çok yeterli değildir.

Buna ilave olarak hayvanlarımızın genetik kapasitesi, son yıllardaki önemli iyileşmeye rağmen yetersizdir ve zaman zaman yaşanan hayvan hastalıkları da yetiştiriciliği olumsuz yönde etkilemektedir. Bütün bunlara ilave olarak et ve süt sektörlerinin önemli bir kısmının kayıt ve kontrol dışı üretim ve ticaret yapıyor olması da sorunları ağırlaştırmakta, kayıtlı işletmeler aleyhine haksız rekabet ortamı yaratmakta, fiyat istikrarını bozmakta, tarımsal politikaların oluşturulması ve uygulanmasında zorluk yaratmaktadır.

Yem hammaddelerinin ve girdilerinin küçümsenmeyecek bir kısmını, başta yağlı tohum ve küspe olmak üzere, ithal etmek zorunda kalmaktayız ki kurlarda yaşanan artış yem maliyetlerini de artırmaktadır. Bir taraftan mera ve otlak alanların korunması ve doğru kullanılmasının sağlanması, diğer

"Hayvanlarımızın genetik kapasitesi, son yıllardaki önemli iyileşmeye rağmen yetersiz."

taraftan yem ve yem hammadde üretiminin artırılması ve fiyatlarının düşürülmesi nihai ürün maliyetlerinin düşmesine ve tüketimin artmasına yardımcı olacaktır.

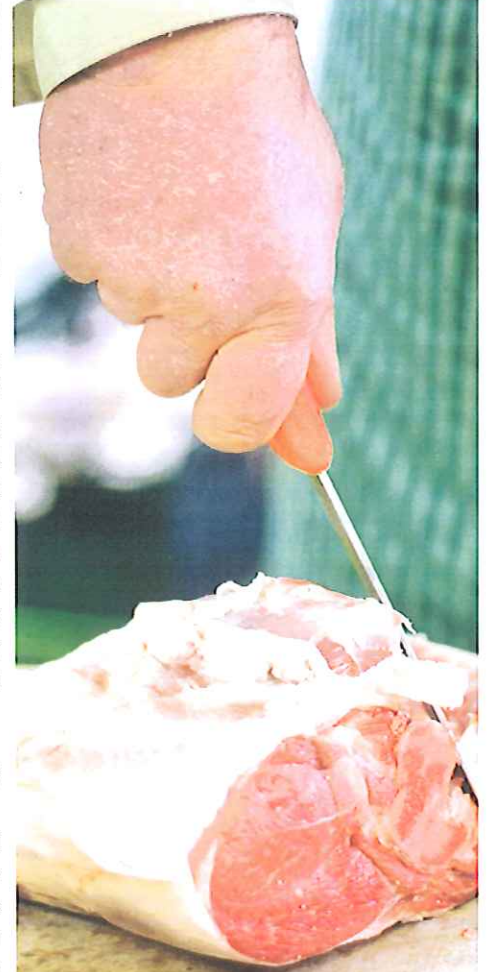
Bu kapsamda Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan "Milli Tarım Projesi" kapsamında yukarıda değindiğimiz sorunların pek çoğunda kısa süre içerisinde çözüme yönelik yol alacağımızı düşünmekteyiz. Ayrıca Bakanlığımızın canlı hayvan ithalatı için Et ve Süt Kurumu'nu, yem ve yem hammaddeleri konusunda da Toprak Mahsulleri Ofisi'ni düzenleyici kuruluşlar olarak görevlendirmesini oldukça olumlu buluyoruz.

T. Türk: Kırmızı ette üretim artışı ve fiyat istikrarı nasıl sağlanabilir?

T. Tezel: Türkiye'de kırmızı et üretimini ve tüketimini artırmak için öne çıkan sorunların başında, girdi temini ve tedarik konusu gelmektedir. Yapılan çalışmalarda besi girdi maliyetlerinin temelde besi hayvanı materyali (girdi masraflarındaki payı %50-60), yem giderleri (girdi masraflarındaki payı %25-40) ve girdi masraflarındaki payı %5-15 olan diğer giderlerden (işçilik, kredi faizi, ilaç, veteriner, vs.) oluştuğu görülmektedir.

Ülkemizde kırmızı et üretimine yönelik hayvan materyali teminindeki strateji, mevcut sığır, koyun ve keçi varlığımızın değerlendirilmesi ve verimlerinin artırılması şeklinde olmalıdır. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi durumunda öncelikle ülkemizdeki kırmızı et fiyatlarının azalması, iç tüketiminin artması ve devamında ihracat potansiyelimizin büyümesi gelecektir.

Ayrıca "Milli Tarım Projesi", Türkiye'de tarımı ve hayvancılığı geliştirip kalkındıracak, üreticimizi refaha kavuşturacak, halkımızı daha besleyici ve hesaplı gıda ile buluşturacak, son yılların en önemli projesidir.

"Et ve süt sektörlerinin önemli bir kısmının kayıt ve kontrol dışı üretim ve ticaret yapıyor olması da sorunları ağırlaştırıyor."

Tarımsal üretimin belirlenmiş havza ve seçilmiş ürün üzerinden desteklenecek olması, hayvancılıkta yerli üretimi artırma hedefli besi ve yetiştirme desteği ile çiftimize verilecek muazzam akaryakıt desteğinin, tarım ve hayvancılığımıza sınıf atlatacağına, kapasiteleri artıracığına, kaliteyi yükselteceğine inanıyoruz.

Ayrıca ülkemizde canlı hayvan sayısı arttıkça, dışa bağımlılık kendiliğinden azalacaktır. Böylece hükümet programında yer alan tarım sektörünün hedefleri genel olarak, "nüfusunu yeterli, kaliteli ve güvenilir gıda ile besleyen, tarım ürünlerinde net ihracatçı durumunu daha da geliştirmiş, rekabet gücünü artırmış, ürettiğiyle ve insan gücüyle dünyada ve bölgede söz sahibi olacak bir ülke konumuna erişmek" olarak ifade edilmekte ve bu hedefe ulaşmak için çalışılması gerekmektedir.